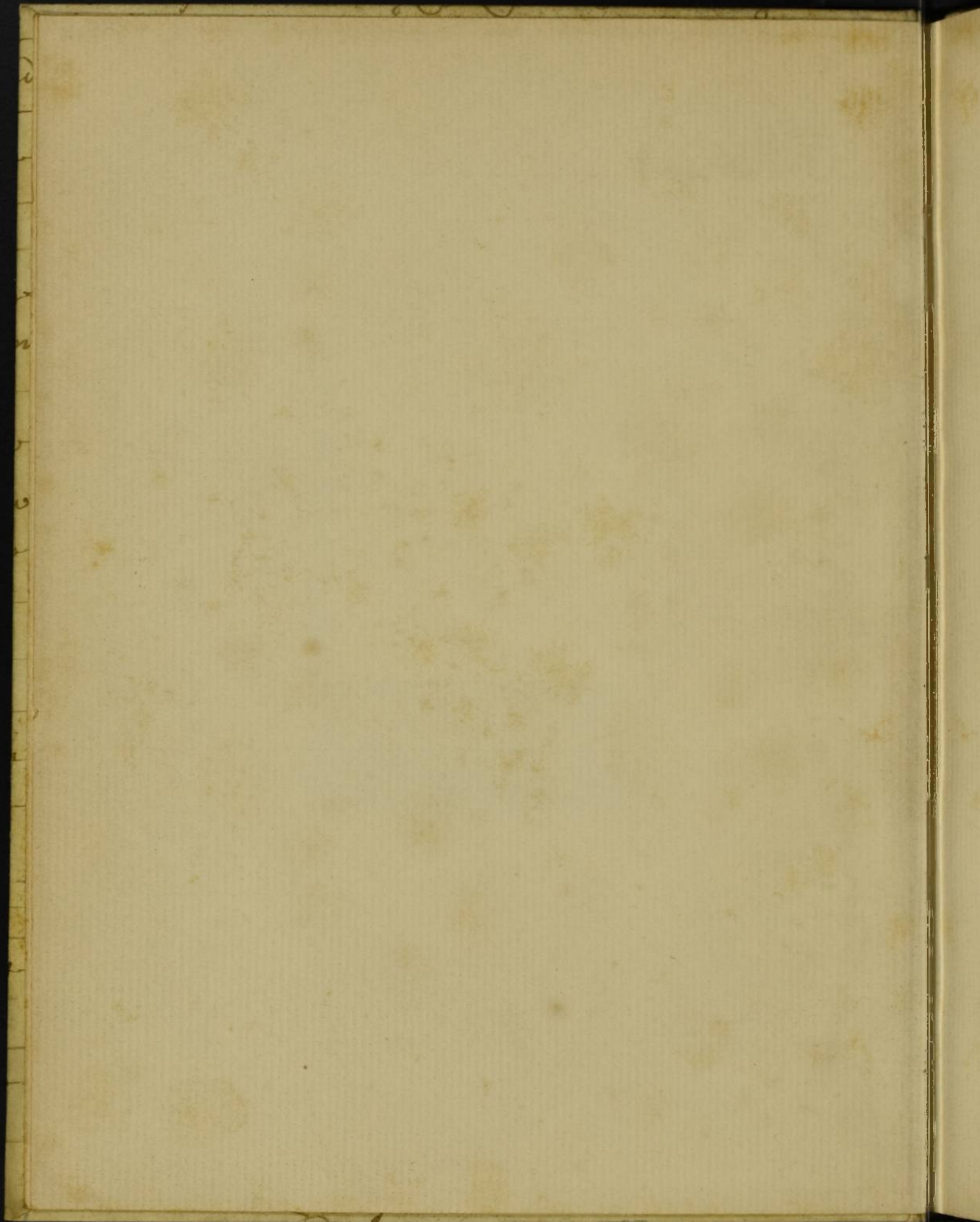

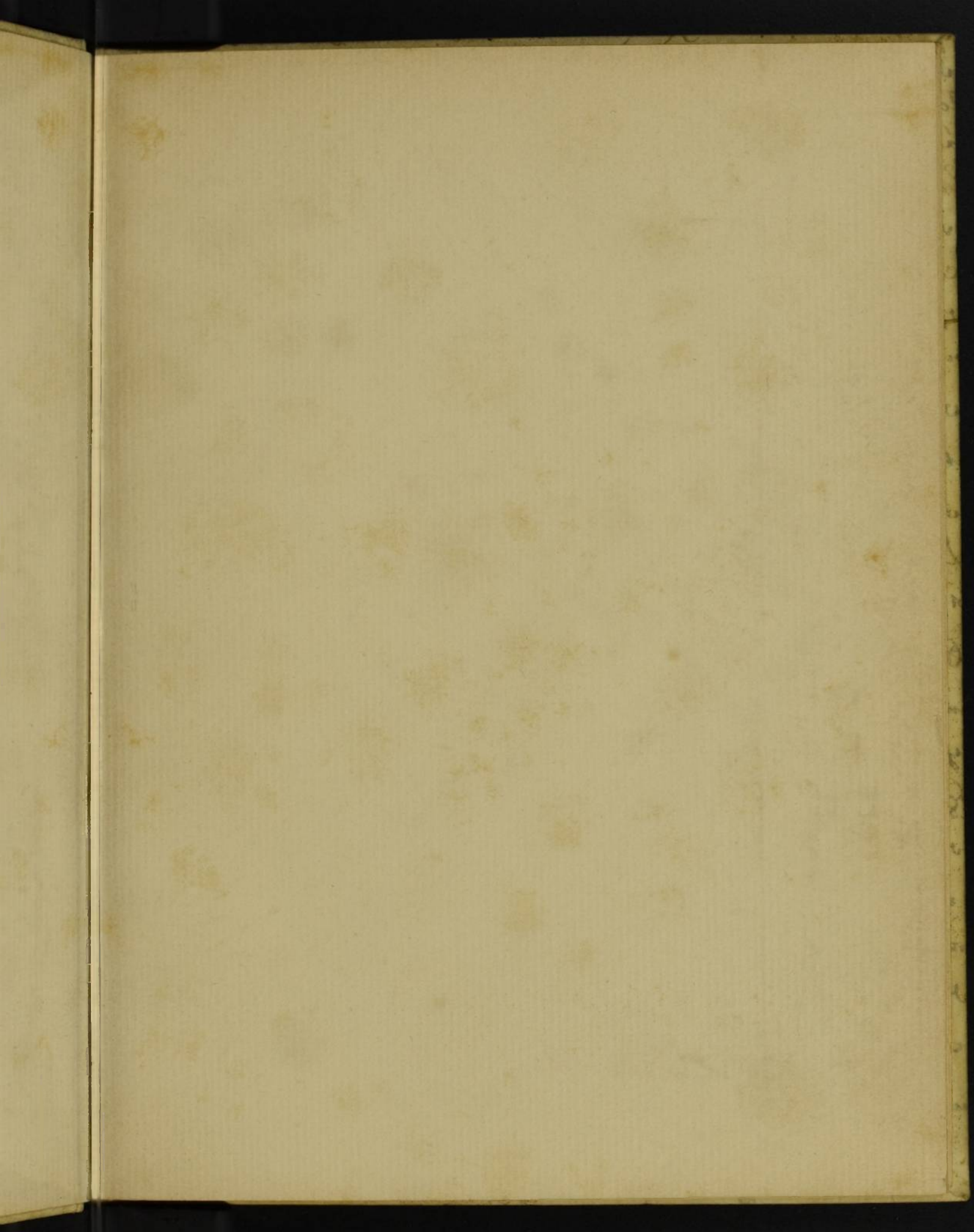
le ne fay rien
sans

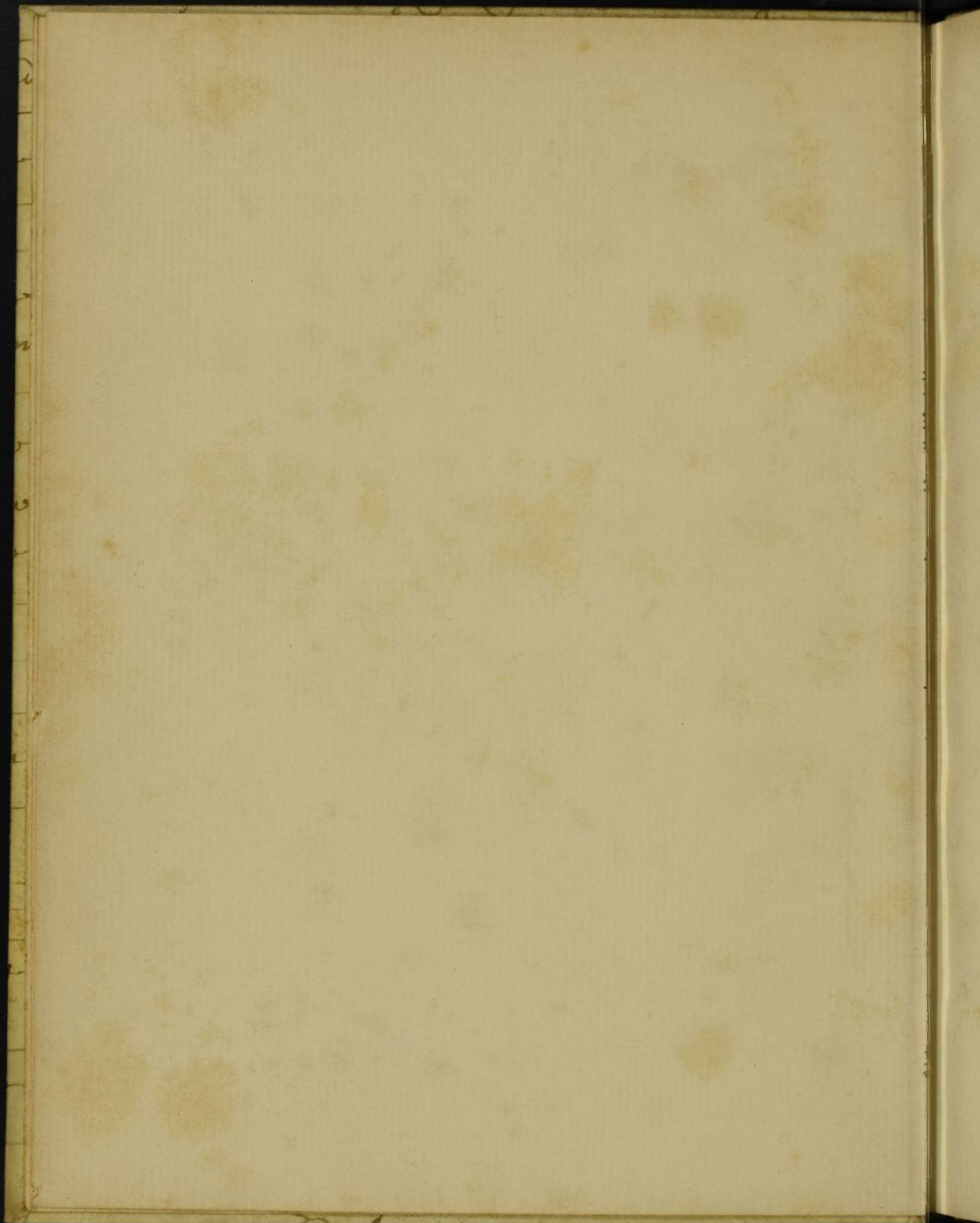
Gayeté

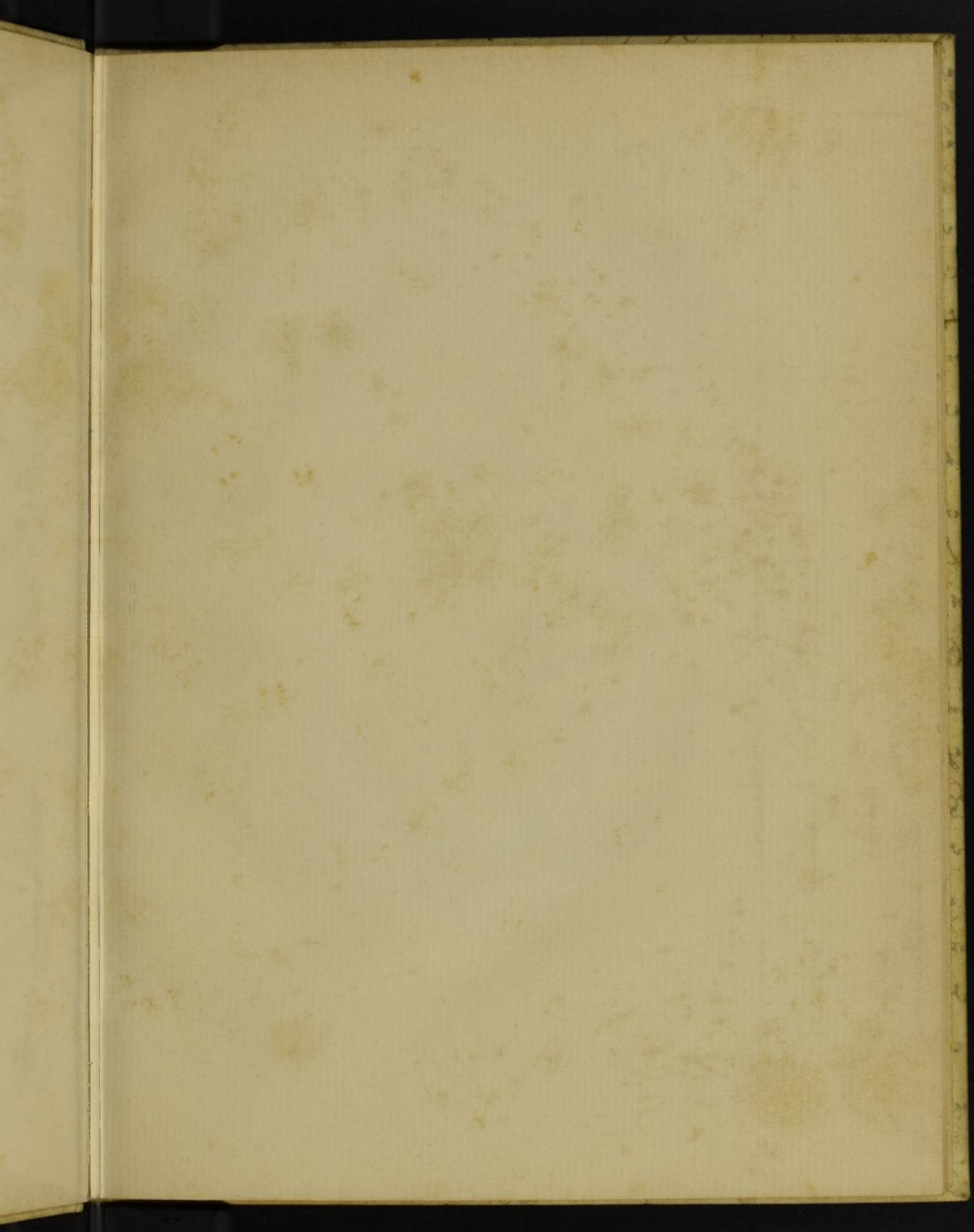
(Montaigne, Des livres)

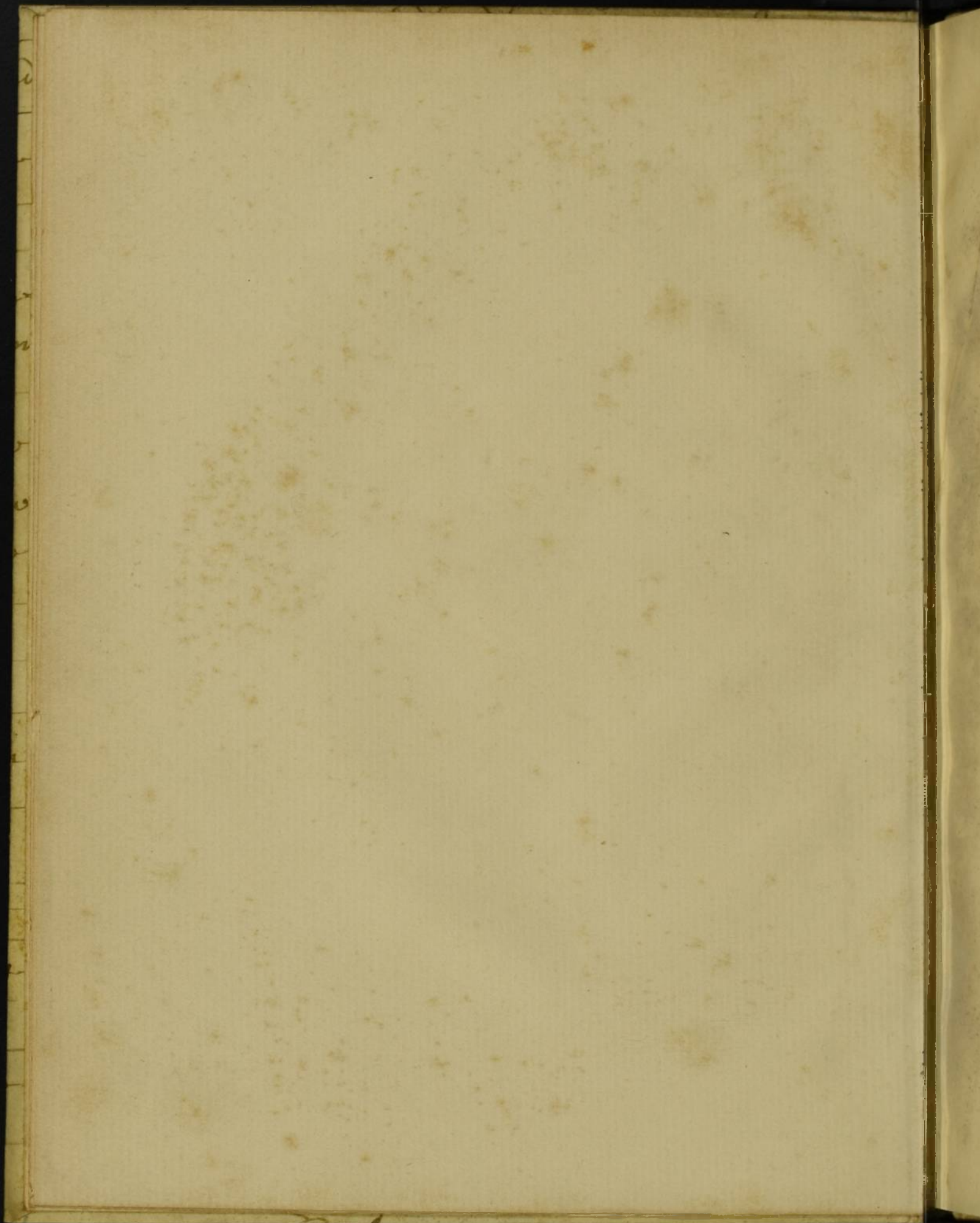
Ex Libris
José Mindlin

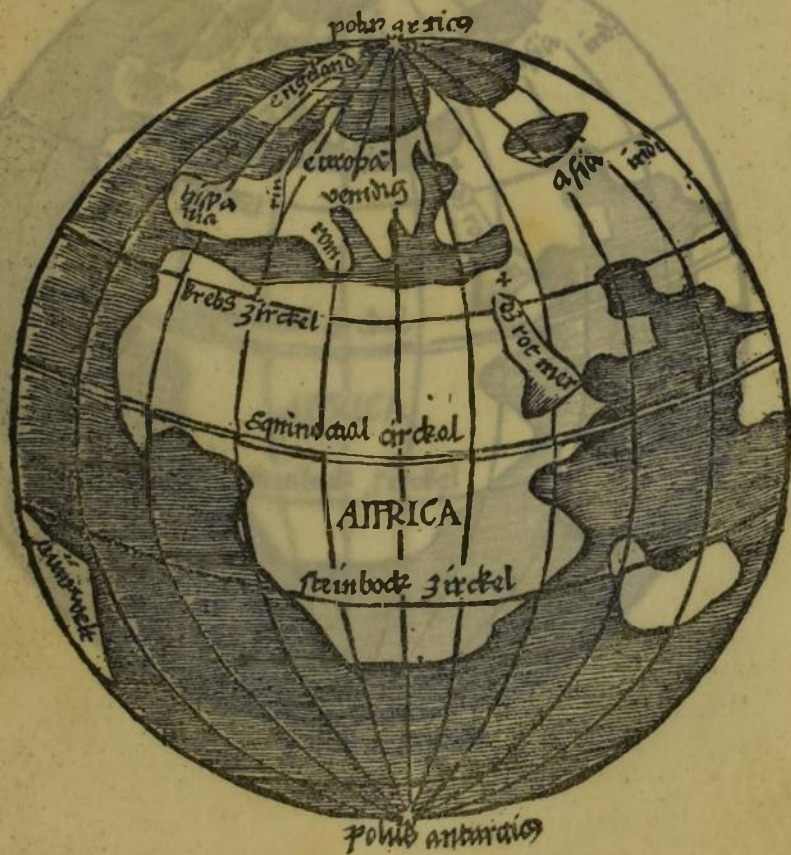

Globus mundi

Globus mundi

Declaratio siue descriptio mundi

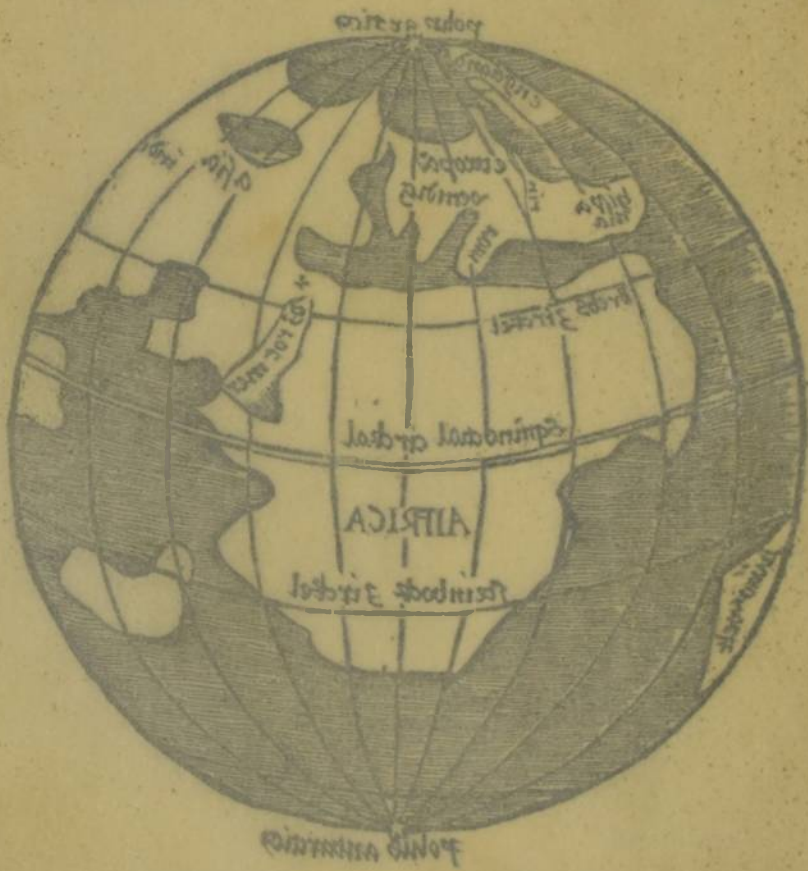
et totius orbis terrarum, globulo rotundo comparati ut spectra solida. Quia cuius etiam mediocriter docto ad oculū videre licet antipodes esse, quorum pedes nostris oppositi sunt. Et qualiter in una quaque orbis parte homines vitam agere queunt salutarē, sole singula terre loca illustrante, que tamen terra in vacuo aere pendere videtur, solo dei nutu sustentata, aliisque permultis de quarta orbis terrarū parte nuper ab Americo reperta.

Globe of the World

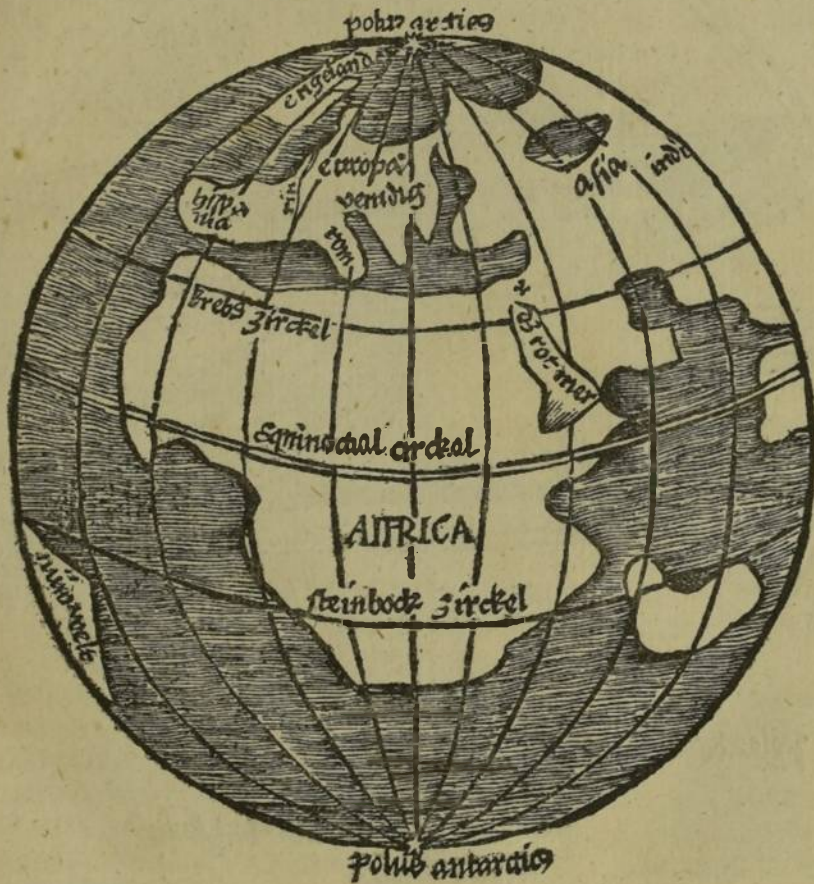
Description of the World

This globe shows the world as it is known to the ancients, divided into four parts: Europe, Asia, Africa, and America. The globe is surrounded by the ocean, and the poles are marked with the names of the cardinal directions: North, South, East, and West. The lines of latitude and longitude are also shown, and the names of the various countries and regions are written in Latin.

Globus mundi

Declaratio siue Descriptio mundi
et totius orbis terrarum. globulo rotundo comparati ut spera solida. Quae cuius cuique mediocriter docto ad oculum videre licet antipodes esse. quorum pedes nostris oppositi sunt. Et qualiter in unaquaque orbis parte homines vitam agere queunt salutarē. sole singula terre loca illustrante. quae tamen terra in vacuo aere pendere videtur. solo dei nutu sustentata. aliisque permultis de quarta orbis terrarum parte nuper ab Americo reperta.

De mundi globo

Breue anteloquium in de scriptionem orbis terre.

Aristoteles nature dili-

gens indagator & philosophus, nunq̄ satis
pro meritis laudatus; in Ethicis suis bec
ait ad verbum. Bonum quanto communis
us tanto melius, quare inuido comparatur
a theologis, qui lumen scientiæ accepit & ab-
scondit a proximo. Hec diligenter admodū

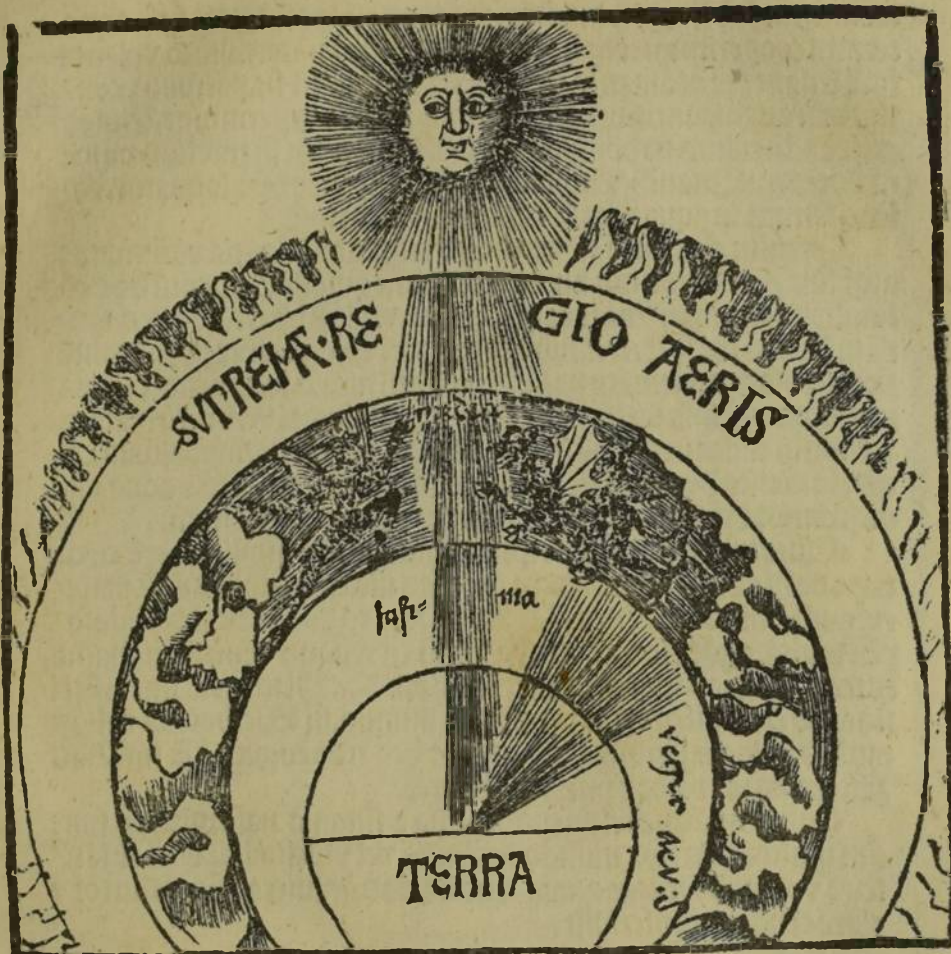
considerans, hanc sequentem collegi expositionē generalem totius
mundi, quoniam id ipsum velle indicavi multum omnibus homi-
nibus, vt in sequentibus clare patebit, qua quibus etiam mediocri-
ter doctus intelligere queat, quæ indies sibi predicuntur etiam in
sermone & ecclesiis dei, de varijs locis & regionibus orbis. In quibus
Christus & sancti eius passim miracula fecerunt. Atq̄ rectam
christianāq̄ veritatem toto mundo patefecerunt, a qua se nemo ex-
cusare iam potest, ad aures eius non peruenisse, cum scriptum sit,
In omnem terram exiit sonus eorum. Consimiliter vtile & omni-
bus regibus, principibus & dominis, qui tantis membra huius mun-
di indicantur, vt quilibet eorū sciat & q̄at de suo corpore aliqua p-
ferre, vbi scilicet & in qua parte corporis mundi morietur & habitet,
atq̄ eo ipso cognoscere paruitatem domini sui, respectu illius sibi
adhuc incogniti. E nimvero simpliciter comparatur homini etiam
mortuo, qui nescit vbi in terra habitet. Est item conducibile his q̄
in mari versant, aut maritimis locis, vt sciant quantum a continē-
te distent, quantum rursus continens a qualibet mundi insula:
Hec res nauigantibus & mercatoribus vtilissima est. Ideoq̄ glo-
bus iste mundi factus, cui terra ipsa comparatur, omnibus regio-
nibus, fluminibus, montibus & mari, premissa satis superq̄ affigi-
tans, in quibus per sequentem descriptionem comperies vt face-
at terra ipsa, vt celum atq̄ sol eam circumeant motu suo, alijsq̄ per
multis delectabilibus interpretationibus, quemadmodum in se-
quentibus edoceberis

Globus

Caput primum de mundi elementaris creatione.

Eterna dei sapientia cum ab eterno decreuisset ordinare hanc mundi machinam, eo tempore quo Moses propheta creatam scribit in principio pentateuci. Quod tempus ut Beda voluit, est a mundi creatione vsq; ad Christi natiuitatem, annorum quingens milium, ducentorum minus vno. Quamquam Ethnici philosophi aliter de hoc loquantur, ut Picus Mirandulanus late demonstrat in suo heptaplo. Tunc temporis celum et terram pariter creauerat sed sine forma mixtum chaos, et confusam quandam materiam. Sed sequentibus diebus quodlibet decorauit, segregauit, ornauitq; quem admodum ad hodiernum videtur, et ita perseverabit in eternum nec preteriet, sed ut Augustinus scribit in fine mundi, et extremo die, in meliorem clariozem, et lucidiorzem formam redigentur, ita quod nubes, Elementa, et celi pariter omnes quos vides, purgantur et clarere, ut in hac terra, que et chorus erit angelorum, optimi simulque deus immortalis, in supremo throno sue glorie conspicitur ab hominibus, qui id promeruerint. Ex tunc vis sordines que ex hac purgatione redundat, in abyssum inferni defluet, qui ut diuus Thomas Aquinas refert, est in medio terre, vnacum purgatorio et patrum limbo, in quo proceres iudeorum detinebantur captiui, expectantes redemptionem, que complebitur in dominica resurrectione, vbi et demonem stringit, potestatem ei auferens hominibus nocendi. In eo etiam Job et quosdam gentium philosophorum quis dubitat non fuisse, qui per dictamen recte rationis vixerunt. Est et inibi puerorum limbus, in quem non baptizatorum descendunt anime. Hec quatuor dico sunt in terre medio, ut in pomo grana. Quomodo autem anime defunctorum post mortem illac perducantur vel veniant, credo neminem mortaliū scire. Hieronimo teste, hoc, n. Deus ipse sibi ut alia multa refer nauit. Nisi dicere velis illuc meare, sicuti radium solarem per fenestram, quemadmodum et de virginis gloriose partu dicitur.

Mundi

Sed ut ad institutum veniam. Notabis terram totam comparari alicui puncto in circulo, respectu magnitudinis circumferentiae omnium celorum. Et hoc est primum elementorum solidumque et induratum, tangibile et ad colendum idoneum ut vides, qui vero partitur, in se quentibus comperies.

Secundum elementum est ipsius aque, huius pondus siue magnitudo, terram decies superat. Estque decies clarior et purior ipsa terra. Atque hec duo ita inuicem commixta sunt et ligata a deo

Globus

acentes in seipsis, vt neutrum sine reliquo esse possit, nec ipsa aqua terram cooperire aut tegere potest fluxu suo in eternum deo volente gubernante et ordinante. Quod vero rotunda sit, patet con-
stat mare nauigantibus, qui id ipsum in dies experuntur. Vides etiam ad oculum in hoc globo, quemadmodum in tractatu de spe-
ra docetur. Quamquam Nicolaus de lyra aliter de hoc loquatur, vo-
lens terram in aqua natare vt p. m. v. videat ipse

Tertium elementum est aer, a quo omnia animantia vitam viuunt atque sine eo vivere nequeunt, nec minutum quidem. Elementum hoc com-
similiter terram circumdat atque aquam, vndeque libere, que res san-
tum in fraculum pre se fert, vt nihil supra dici excogitare potest, tanta
ponderosam molem, ita posse pendere in nihilo, sed vacuo dumta-
cat aere, et in seipsa niti immobiliter et fixe, solo dei verbo firmatam
vt nunquam cadat in eternum. In quo homo quilibet omnipotentiam cre-
atoris merito perpendere potest. Estque decies maior ipsa aqua, tan-
toque clarior et purior, atque in duodecim ventos distribuitur.

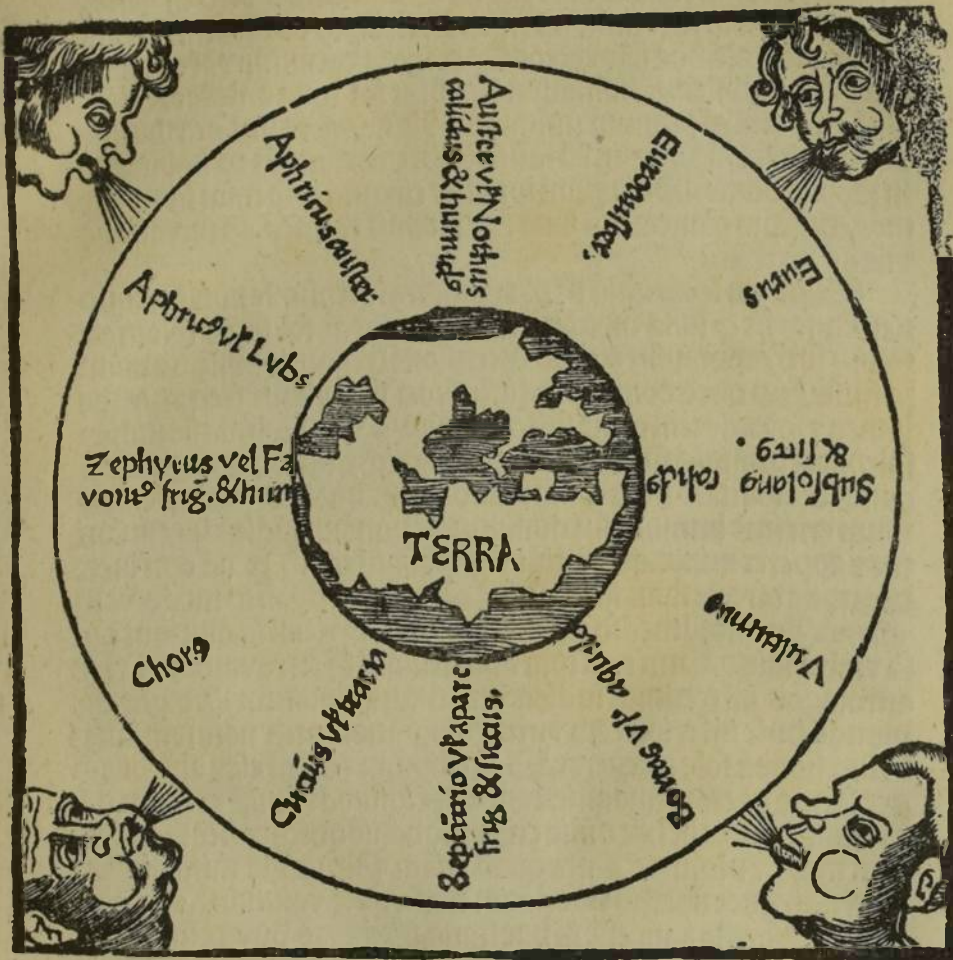
Quartum elementum est ipsius ignis, quod similiter aerem circu-
dat et terram et aquam. Quid vero sit ignis ille, cuius substantie, mate-
rie aut forme, a quo calor ille oritur. De eo doctores atque philoso-
phi multa agunt et speculantur, vt vnum ex reliquo veniat et gignatur
ex terra aqua, ab ipsa aer, et aere ignis. Hoc Plato in Timeo, Ari-
stoteles eius discipulus in de celo et mundo, in Meteororum et alias
multis in locis scribunt. In genere hec tibi cognouisse sufficiat.
Estque decies maior et purior ipso aere.

Ex his quattuor elementis, omnia et singula nascuntur, que sunt
secundum naturam in hoc mundo existantia vel viuentia, de quo si lan-
scire volueris fac legas, que Lucidarius grauis alioquin auctor et
clare et docte conscripsit.

Capitulum secundum de celis septem planetarum

Mundi

Supra hec elementa quattuor, que mutantur & mouentur alteranturq; indies, vnumq; in reliquū vertitur vt supra. Incipiunt celi septem planetarū, quorū quodlibet aliud circumdat vt elementa, ita q; quodlibet eorū maius est proximo sub se, quasi deries.

Celi omnes predicti solide sunt substantię materięq; atq; in se

Globus

tantem compacti, immutabiles impermixti in sua substantia, ut
elementa, verum semper clari puri et firmi. Cuius vero materiam
credo hominem scire nullum, ut puta si sit lapis os lignum ferrum
aut aliquid tale, hoc solo excepto, quod corpora dicuntur ut res palpa-
biles et tangibiles. Eiusmodi etiam sunt sol luna et stelle omnes

Sed tamen primum infimum et ultimum celum attribuitur
a doctis ipsi lune, que in eo suum habet cursum, in eo habitat ut
in propria domo. Hoc celum totaliter circumdat speram ignis. Et
monetur cum planeta suo luna semel omni mense, id est ab incensione
una ad alteram.

Ut autem scias quid sit plenilunium incensione notabis, quo-
tiscumque sit quod luna directe sub sole stat, ita quod sol supra ipsam, ut
pileus super caput, ipsius etiam, incensione credas eo puncto et minu-
to fuisse, quo directe omnes radios suos supra eam iecerat, unde
lumen et splendorem capit suum, ut mulier a viro prolem, tunc indies
splendore luminis sui augmentatur, lucetque noctis principio. Et quod
cumque die id fit, ab inde computando communiter dies, xv, plenilu-
nium erit siue luminis sui diminutio, quoniam indies luce minui-
tur et apparet minor, quasi mulier post natum prolem, et ad ortum lucet
neque tunc directe stant supra se, sed contrario et opposito modo ut tu
as me. In quorum medio terra est atque cuncta elementa, que sunt cau-
sa umbræ illius. Cum nos tota non sit aliud quam terre umbræ. Et sunt
astrologos astronomosque iudices, qui futura rimantur. Implet tunc
mundo huic inferiori eam virtutem, gratiam atque naturam, quas
in incensione a sole receperat. Sed id ipsum reiectum est et apichilatum
per sacros doctores, ne quis confidat eiusmodi tanquam creaturis, sed
dumtaxat deo, qui hec omnia creavit, quoniam quicunque hec facit ar-
dini molitur et nititur. Contra quod etiam Picius ille mirandulanus
vir undecimque doctus duodecim conscripsit volumina. Quo au-
tem intelligat lunam esse in hoc signo, intelligas directe sub tali, in
suo celo, cum signa supra planetas omnes in firmamento existant.

Secundum celum supra lunam proximo, ut communiter te-
netur, attribuitur planetæ Mercurio, in quo currat, locumque su-
um habeat.

Tertium celum Veneri attribuit, ut in eo habitet quasi in ede
sua, quamque aliqui eam in secundo ponant. Mercuriusque in hunc ipsam
videant ipsi, nam loquendum est, ut plures

Mundi

Quartum celū atq; mediū omnium planetarū, attribuitur soli in suo pallatio in eo habitandū atq; currendū, qui cursum suum circulariter dumtaxat anno vno, semel perficit atq; complet. Ex quo notabis magnitudinē, latitudinēq; sue circūferentie respectu lunę que omni mense semel cōplet, 2. vic. xij. quāq; sit q; videatur quotti die semel circuire in horis quatuor 2. viginti. Hoc vero fit propter rapidū motū primi mobilis, vt audies in sequentibus, atq; hoc simili percipies. Statuatur musca supra lapidē molarē vertibilem currentē, que semper currat viam suam sine intermissione circumuendo lapidē, nihilominus quando trahis lapidē molarē vertibilem, vel q; per se currat semel ad punctū signatū. Ipsa adhuc existit, non longe ab eo loco, vbi posita fuerat, et rimen lapis semel versus est. Sic 2. hoc ipsum capias. Notabis quoq; solem atq; lunam multo maiores esse ipsa terra.

Quintum celū ascribitur planetę Marti loco sui domini

Sextū planetę Ioui, vt in eo suum habeat cursum

Septimū attribuit ipsi Saturno vltimo planetarū pro sua habitatione, qui domū suā lustrat annis quasi, cccij. Circa quod notabis amplitudinē sue sperę respectu solis atq; lunę 2. aliarum planetarum.

Queres interea quid nam sint planetę. Respōsio breuis: Nihil aliud, n. esse dicimus eos q; stellas, que ita in suis celis pendēt 2. currunt, vt predictum est. q; obrem erratice dicunt. De quibus si latius legere placuerit, Fac Plynii legas in secundo naturalis hystorię sue. Aliosq; auctores pmultos.

Capitulum tertium De reliquis spheris.

Post septē spheras planetarū siue celos, aliud celum est ordinatū a deo atq; positum, qd cōsimiliter circulariter mouetur post

B

Globus

Saturni spherā sicut et alie post suos. Hoc autē appellat celū octauū . siue octaua sphaera. Dicitur et firmamentū quasi firmitudo cathena et ligamentū inferorū celorū. Dicitur item celū stellatum. in quo stelle omnes sunt posite immobiles. vt clauus in pariete. quas stellas singulis noctibus sereno tempore videre licet. cum sol occidit sub terram. quibus et in die videri possent. Sed maius illud lumen solare impedit splendorē eorū paruum. vt fax alicui lumini minutissimo candele facit. quare per diem non videntur.

Hoc celum siue circulus eius a doctis multifariā distribuitur quoniā in ipso Equinoctialis imaginat linea. Zodiacus itez et meridiane lineę. et de quibus in sequentibus percipies. Non quod ita sit in ipso realiter. sed quia rectior et firmitior est motus eius. Ideo omnium aliorū diuisiones celi atque terre per ipsum imaginantur atque mensurantur.

Nonum celum hoc sequitur. vt ipsum alios. quod dicitur celum nonum. Dicitur item celum aqueum siue cristallinū. propter eius claritatē et puritatē. non habens in se stellam aliquā. quibus sint qui dicunt hoc celū atque sequens vnū esse. quod patet referat ad primum

Decimū celum atque vltimū circulus sphaere. appellat primum mobile. siue primum quod mouetur a deo. et rotatur in gyru post sphaeram beatorū. cuius motus velocissimus. vt nihil in mundo ei sit comparandum. propter altitudinē et magnitudinē eius. quod et percedentibus colliges dictis. in celis planetarū et elementis. quoniam in cuius horis diei scilicet et noctis. semel circuitum suū peragit indices. ad primum suū locum quādiu domino placuerit. qui sistere potest. quādo sibi placet. In hoc celo nulle sunt stelle. sed dicitur apertus finis et clausura est omnium celestium orbium et sphaerarū. In eo imaginantur puncta duo polorum. quorum vnus arcticus. alter antarcticus appellatur. vt in sequentibus patebit. quoniā in ipsis relique sphaere voluuntur. vt in cardine ianua. siue globus duobus captus acubus

Supra id celum est nullū Margarita philosophica docente. prater dei optimi maximi regnū cum omnibus spiritibus angelicis. quod

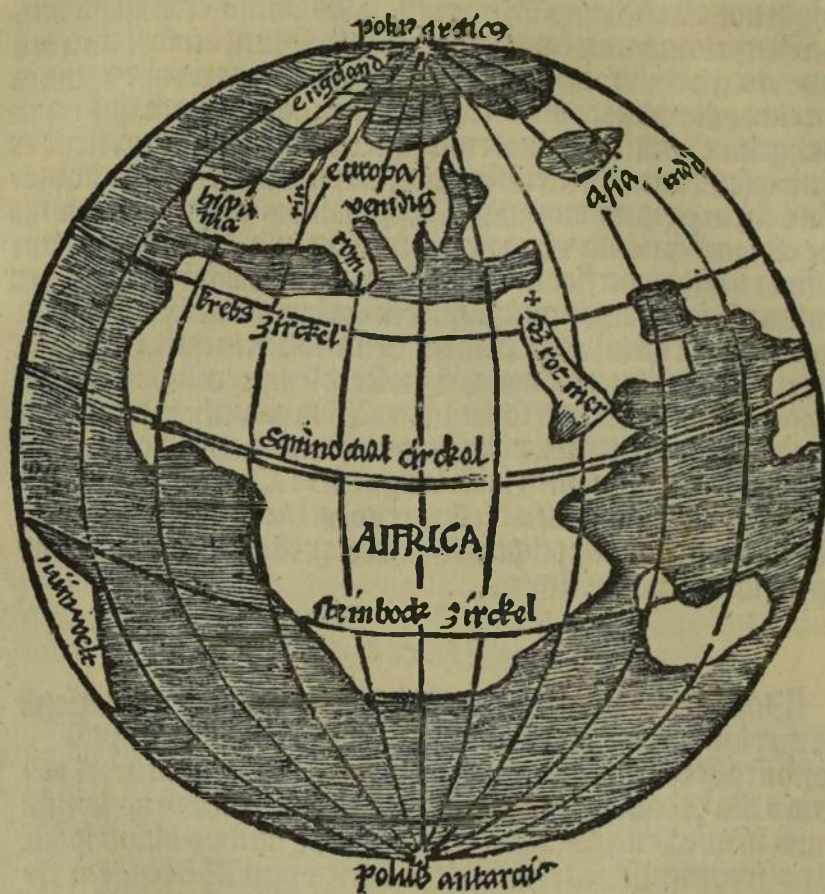
Mundi

inde in nonem choros distribuuntur a Dionisio et Bonācentu-
ra. Superior autē eorū omnium deus ipse. Sunt et inibi sancti om-
nes et electi dei animas beatorū. que in hac miseria et valle volunta-
tem eius adimplevere. in obseruantia mandatorū inuorū. qui iuxta
euangelū Christi ambulauerunt. Locus ille est sine fine. sicut et
deus ipse infinitus. incircūscriptus. Repletus autē angelis et cerna-
tibus supra captum mortalium. Appellaturque celum Empire: m.
hoc est igne quidam vigor. non quod ita sit re ipsa. sed quod ita a sani-
ctissima trinitate perficitur. Est inibi gaudium ineffabile. quod nec
oculus vidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. quoni-
am presens est sol iusticie Christus deus noster. in quem angeli vi-
dere cupiūt sine intermissione. cognoscere semper omnipotentiam ma-
iestatis eius. Cuius non satiantur vnquam omnes inhabitantes Al-
berto magno teste. Quare christianus omnis breui hac sua fragi-
li et mortali vita. que tamen satis longa est. ut Cicero inquit. ad be-
ne beateque viuendū. ordinabit se merito. ut hic in hac caduca vita
sibi eternam sine fine adipiscatur. quod prestare nobis dignetur
deus trinus et vnus: Amen.

Habes itaque breuem introductionem. claramque expositionē
eorū que sunt supra nos. ab autoribus comprobatis descripta.
Possunt autē celi quattuor supra planetarū sphaeras comparari ele-
mentis. ita ut celū octauum terre. nonum aque. decimū aeri. vnde-
cimum in quo deus ipse igni comparatur. de quibus alius specu-
lari non cecurientis. sed clare videntis erit opus. Descendam et-
go nunc. quoniam alte nimis volitavi et ad institutū ibo. celū cum
sua ordinantia mittam. Ad terram venio. ex qua omnes corporea
traximus molem. atque inibi enumerabo quedam dei mirabilia. ut de
cedis factum est in genere.

Sequitur secunda
libri pars:

Globus

Capitulum quartum de descriptione terre

Postquam satis superius descripta est natura: proprietas, numerus
et essentia omnium celestium et superiorum orbium celorum et spherarum. Ad pro-
positum venimus dicendo aliquid de terra ipsa, quae a quibusdam

Mundi

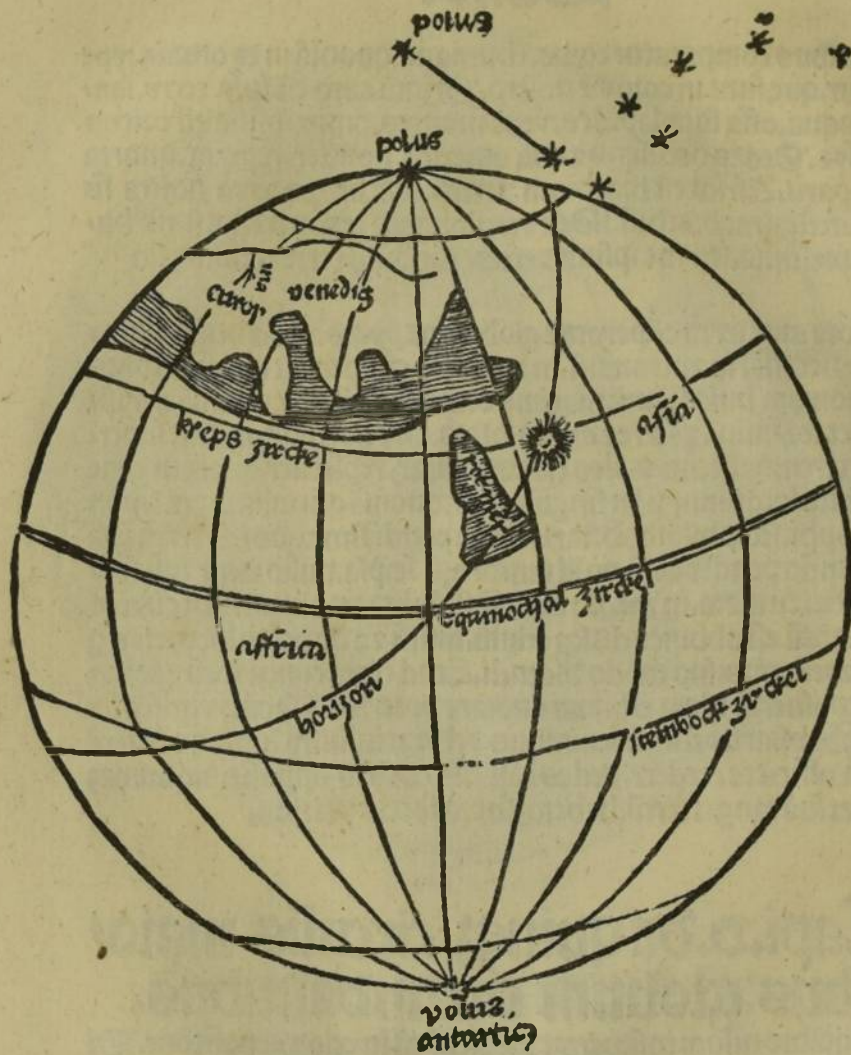
doctoribus comparatur corpori humano, quoniã in ea omnia reperiuntur, que sunt in corpore nostro. Primũ caro est ipsa terra, sanguis aqua, ossa sunt lapides, vene montes, caput ipsum est orientis siue asia. Pedes occidentis et ipsa america nouiter reperta, quarta orbis pars. Africa est brachium dextrũ, et Europa terra nostra sinistrũ figurat brachiũ. Hec uero longius exponere, locũ nõ habet in presentia, sed me ipsum uertere conor ad terre diuisionem

Tota autẽ terra cõparatur globo siue pomo, ut ad oculũ uideas non quod necessario et ad amussim rotunda esse debeat quasi circulus sed quoniã huic figure maxime omnium simulatur, quoniã aer ipse replet foramina et terre concauitates, que non respondent superficies extremorum: sicuti ualles (ut ita loquar) replet aer, quare in genere de istis loquimur non singulariter, quoniã qui talia agunt, non philosophi, sed philosophari nuncupandi sunt, quoniã terra ipsa ita in nudo penderet aere, nulli innixa nisi seipsa, nullo item nisi solo uerbo dei firmata, in medio omnium stabilita, ut punctus in circulo. Et quantum est abbinde a duobus celum, tantũ et a quocũque loco terre per totũ orbem elusiuo modo dicendi. Et ad quencũque locũ globus ipsum posueris idem est, quare notare poteris (quod facile) undique terram inhabitari, uel ab hominibus uel brutis, infra supra et a latere nihil enim officit te credere, pedes eorum esse nostris oppositis, quoniã quilibet suã tangit terrã, habetque supra se celũ uti nos.

Capitulum v. de quinque circulis maioribus globum circundantibus.

Notabis quoque insuper ut predictũ est in celorum expositione, diuisionẽ circulorum quã docti plene imaginantur uel figurant in ipso celo. Hęc et in terra ipsa ponendã esse, ut superioribus respondeat, quoniam per hęc ueritas scrutanda est, ut singula quadrent, quare globus iste noster septem signaturas possidet, ut ipsum celũ, quas intellige ut mox dicetur in sequentibus

Globus

Primo norandū duas stellas in celo esse distantes a punctis po-
 loꝝ quasi gradibꝫ nonē totaliter immobilibꝫ. quaz nos in Europa
 distat vnā videmus perpetuis futuris tēporibꝫ super capita no-
 stra, quēadmodū in presenti globo descriptꝫ est eius orbis. Nec

Mundi

autem stellam polarem in celo cõperies prope Eurrũ vii nostri vocant si-
ue aurigam. supra eius rotam posteriorem. Diciturq; polus arcticus
quasi immobilis. et directe ex opposito huius. altera polaris stella si-
cut. Juxta has duas quas videt antipodes nostri in Africa.
stellas polares siue in his punctis polo. ferunt totam celestem sære
machinam cum omnibus stellis atq; planetis volui. ut rota in sua axe
aut sicut tornator globum alicuius duobus locis figit. ut in fixationibus
istis contrariis currat. Ita et in presenti capiendum. quoniam deus ip-
se operis magister et fabricator. qui totum eo modo ordinat et regit. ut
duo poli predicti a loco suo non mouentur. sed semper immobiliter
permanent. Et in hos polos siue earum stellas viciniores omnes na-
uite. patroni. Mercatores. et quicunque terram lustrant. sese dirigere
necessè habent. ne errore ducantur. et ad aliam quam non desiderant ter-
ram siue regionem perducantur.

Secundo imaginantur in celo et eius sære quinq; zone siue cir-
culi. quas et in terra figurare oportet. ut audies. de his Vergilius in
georgicis. Macrobius in somnio scipionis. non quod de facto et re
ipsa in celo vel terra ipsa existant. sed quoniam ita re capere oportet per
tales imaginationum diuisiones. ad maiorem intelligentiam eorum que de
mundo dicuntur.

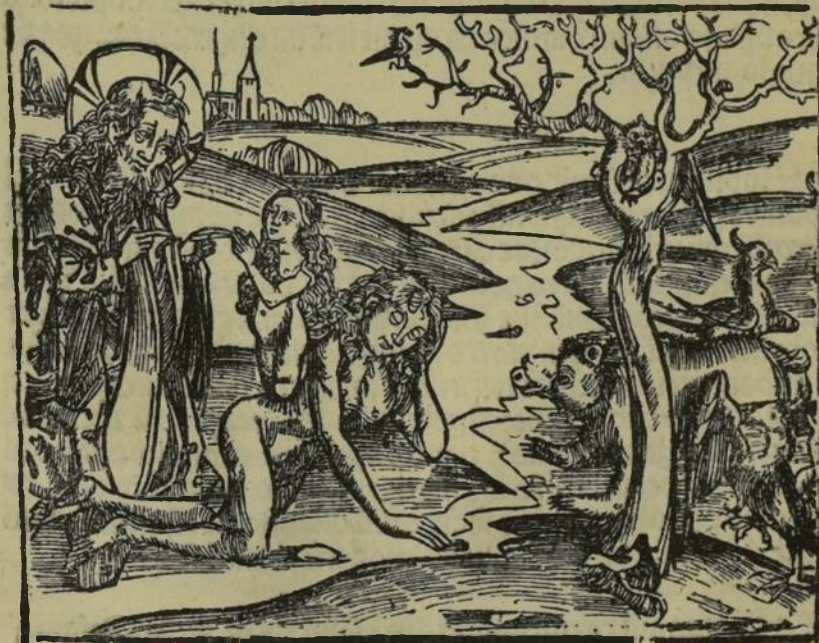
Supremus circulus quo ad nos. nomen suum habet ab immobi-
li puncto poli arctici. quoniam vicinior est ei. quem nominare poteris
Circulum vrsi vel aurige siue currus. ex opposito huius infra. similis
circulus est. qui ab altero polo dicitur circulus poli antarctici. Circuli
autem isti ideo excogitantur siue imaginantur. quoniam cum terra ipsa siue
globus distribuitur quasi in partes quinq;. id est ut per globum terre. quinq;
trabantur circuli. extrinsecus extra illos duos extremos circulos sub-
et supra. nemo habitare potest. pro nimio frigore. quoniam tunc mare
glaciale et congelatum est. neque nauibus aptum. quod mercatoribus patet. qui
Angliam. Norwegiam. et Scotiam nauigant. et dies maior in eadem re-
gione sub polis est utrobique sex mensium. quando sol est citra equato-
rem. Cum vero sol est ultra equatorem. nox erit mensium sex

Tertio duo alij circuli ponuntur in globo sub et supra. Primus

Globus

post predictū circulū poli arctici. q̄ nobis ⁊ nostro orbi proximior
est. appellatur tropicus Cancrī. siue circulus eius. quoniam sol cum
eum possidet. in Cancrī signo esse perhibetur in mense Junio. cir-
ca festum Iulii. tunc in illo circulo globū mundi circuit. ⁊ ꝑ opposi-
to infra similis circulus est primus post polarem circulū. qui tropi-
cus capricorni dicitur. nā sol eundem perambulat circulū hyemis
tempore. circa dñi natalē quando est in signo Capricorni

Hos duos circulos ideo notamus. quoniam inter eos ⁊ pro-
ximos polozū circulos. bene. prospere ⁊ salubriter viuitur. Crescit
quoq; inibi omne quo viuimus. sicuti infra polozū puncta atq;
circulos marcescunt. Adde etiam in eis diem esse. quoniam a sole be-
ne illuminantur. qui nunq; ultra eosdē progreditur infra vel supra
hic. n. eius est terminus quē preterire non potest. sed q̄ primū il-
luc peruenit. mox retrogradit ad mediū circulū equatoris

Globus

nunc. n. per vniversum orbem terrarum dies. cum noctibus. equales sunt. Circulus iste maior equinoctialis. eque distat a duobus tropicis Cancris & capricorni

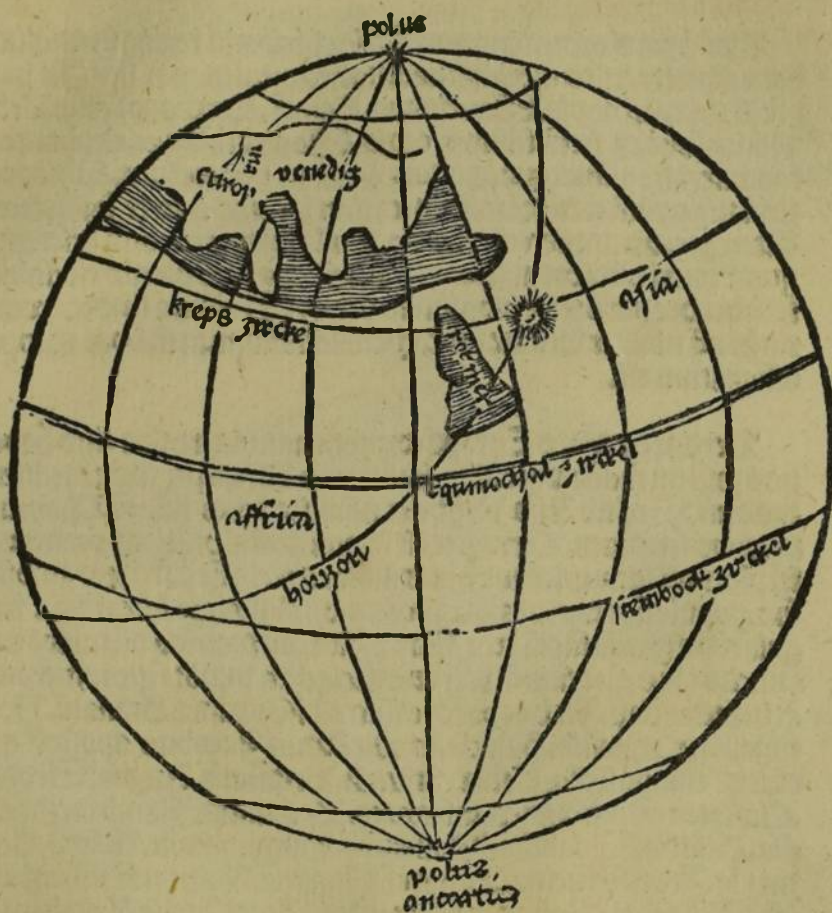
Donitur autem Ideo in globo terre ficti & in celo imaginatur. quoniam nemo ex vtraque eius parte sub vellsupra. habuare comodo potest. pro calore feruescente. quoniam inibi sol directe verticem hominum irradiat supra capita eorum. efficitque omnia inibi crescentia arida & marcida. Quare etiam torrida zona in suis diuisionibus dicitur. sicuti notum est his. qui in India Taprobana. Calicutia & Egypto. Nilum peragrarunt. unde species aromaticae ad nos ducuntur. vbi nulla semina plantarum vel herbarum viridum sunt. sed multae parte arenosa atque lapidea. quare omnes homines in huius circuitu commorantes nigri sunt. a calore solis exusti.

Ideoque omnipotens deus continenti inuicem mare mediterraneum. Item indicum. ut clare & aperto in hoc globo videre licet. Propterea etiam bis anno apud eos estas maturatur. cum sol verticem capitis eorum. ut dixi bis tangat. nulla. n. res inibi umbram fundit in longum. tempore veris atque autumnus.

Ca. vii. docet predicta inuenire in globo atque cognoscere.

Si nunc predicta orantia cognoscere volueris. atque his etiam maiora. Donec ante oculos globum tuum. & queras circulos illos cum suis nominibus predictis. et tunc cuncta etiam nullo monstrante liquido cognosces. dumtaxat si legere noneris. Et simul cum his plura alia. quando locum habitationis tuae tenueris. Ideoque ut et idipsum scias. nec tibi quicquam sit absconditum. ac se lateat vel subterfugiat. notabis totum orbem terrarum diuidi in tres partes. non circulariter sive ad modum circuli. sed per regiones et provincias eius. ut in subiecta patebit figura.

Mundi

Et quibus partibus maior versus orientem solem computan-
do a nostro territorio. dicitur Asia. a regina eius nominis. que reg-
navit in ea. Est duplex Asia. maior atq; minor. in hac terre parte.
Trois. omnis India. Cipria. Arabia. Babilonia. Hierusalem. Per-
sia. Hircania. Armenia. Scythia. Turchia. Taprobana. Mare q;
q; rubr. & cum Iudaea. quemadmodum in hoc globo videre poteris.
In his regionibus auctoris regnant domini temporales. Cesar scilicet
Turchie. Prestan siue presbiter Joban. Soldanus. Cathoi ma-
ior. Sophy. quem propheram novum vocitant. qui omnes mali
C h

Globus

Christiani sunt, et omnium provinciarum totius Asie sunt Solinus atque Ptolomeo testibus, plura.

Altera pars orbis terrarum Africa dicitur, a regina in ea olim dominante, versus meridiem sita, a nostro intuitu atque situ. In hac parte Libia, Ethiopia, Mauritania, Egyptus, Carthago, Alexandria Nilus fluvius fertilissimus orbis. Mons atlas et elephantes innumeri, homines quoque, quorum oculi in pectore sunt, Ethiopes item nigerrimi a calore solis fuscati, in speluncis terre habitantes. Uterque sexus armis valet et bello. Nulla ibi matrimonii discretio, quare pueri duntaxat matres agnoscunt suas, de patribus est dubium. Habet haec pars terre provincias octo, ut Solinus scribit, exceptis his quae non iterum instrate sunt, quemadmodum in maiore mappa assignatum est.

Tertia terre pars Europa cognominatur, a regina eius habet has pridem moderante. Dividit haec ab Africa per mare mediterraneum. Sed ab Asia Rypheis montibus per se fluvium Tanaim in globo scriptum. Terra haec est in qua nos Christiani omnes: ut in plurimum sumus. Quae quibus minor ceteris sit partibus ambitu suo, populosior tamen alijs et potentior, plusque edificata, quod singulari dei gratia factum reor, sicut et Iudeorum provicia olim minor erat cunctis alijs, quae tamen toti orienti cladem intulit sepe numero, sic et in praesentia. In hac parte orbis est Hispania, Bracaria, Portugallia, Catalonia, Gallia, in qua dicitur Jacobus apostolus qui est in Compostello, Gallia, Francia, Britannia, Anglia, Scotia, Civitates quoque omnes inferiores, Brabantia, Flandria, Piccardia, Seldria, Selandia, Hollandia, Burgundia et Alsatia, Germania, Item Suevia, Bavaria, Ungaria, Austria, Sibenburgum, Wallachia, Bobemia, Saxoniam et Item Italia, Lombardia, Apulia, Roma quoque mundi caput, et Christianae religionis unica sedes, Venetia, Florentia, Neapolis, Mediolanum, Constantinopolis, Macedonia, Athenis, ubi primum studium universale erat Socrate, Platone, ac alijs gubernantibus. Item fluvium insigniores Rhenus, Danubius, Arvis, Zona, Tiberis, Mosella, Padus, atque innumerabiles alij. Insulae quoque Sii

Globus

Ca. VIII. de motu et cursu solis. quē admodum terram ambiat atq; irra

Diat.

Cum diuisionem circuloꝝ ⁊ prouintiaꝝ omniū generali quodā modo cognoueris. de his. n. singulariter loqui. opus est maioris specularis. ut doctis omnib; perspectum. Quare consequenter nostri globi continentia ⁊ claram demonstratōem eius cape. quem admodū sol ipsum ambiat exiens vel occidens. Sicut notaui sti circulos illos quinq; siue zonas terram cingentes vel circumdātes. scias solem nunq; extremos duos tangere poloꝝ circulos. sicuti alios tres intermedios. quare frigus ⁊ horror ibi cōmunes sunt. sicuti calor in alijs. Nam sole existente in ariete vel libra. tunc illi versus polum nostrū arcticū locati. semper diem habent. quasi ad anni diuidium. cum sol est ātra equinoctialem lineam. Et cōtrario tantundē noctis cum vltra equatorem erit. versus tropicū Capricorni ⁊ polum inferiorē antarcticum. extunc. n. Libie populi de Africa. tantum estatis tempus habēt. quantū illi hyemis. Sol. n. nunq; verticem illorum omniū sub poloꝝ circulis habitantiū ⁊ irradiat. sed dumtaxat a latere. Solis. n. iter tantum duos tropicos habet Capricorni ⁊ Capricorni. Inter hos via solaris est. qui sunt eius termini vltimi. quos pretereire non potest sub vel supra. Quoniaꝝ sicuti sol ipse in Martio atq; septembri. cū dies ⁊ nox equales sunt in omni terra. xij. horaz. atq; in medio circulo maiori equinoctiali exilit. sic ⁊ estate nostra in eius ascensu tropicum cancri attingit. ⁊ tunc vero declinat vsq; ad tropicū Capricorni. quare causatur hyems nobiscū. quoniam cū terre nostre propinquat. calorem efficit. atq; estatem. Cum vero a nobis retrogradit. fit hyems. sicuti alijs regionib; est videre. Et ut clarius notare possis exemplum dabo Presupposito eo q; te in europa esse cognoscas. Christianos quoq; omnes. queras itaq; flumiū locū siue ciuitatē tibi notam. sit gratia exempli Venetia siue Renu. cū itaq; sol erit in Cancro circa natale Joannis. extunc sol ipse tropicū cancri possidet. quē hic assignatum vides cum nomine signi. Nam nobis tunc propinquior eē non potest. ut in globo videris ad oculum. quare calidior exilit aer apud nos eo tempore estatis scz. q; circa dominicam natalem. cum

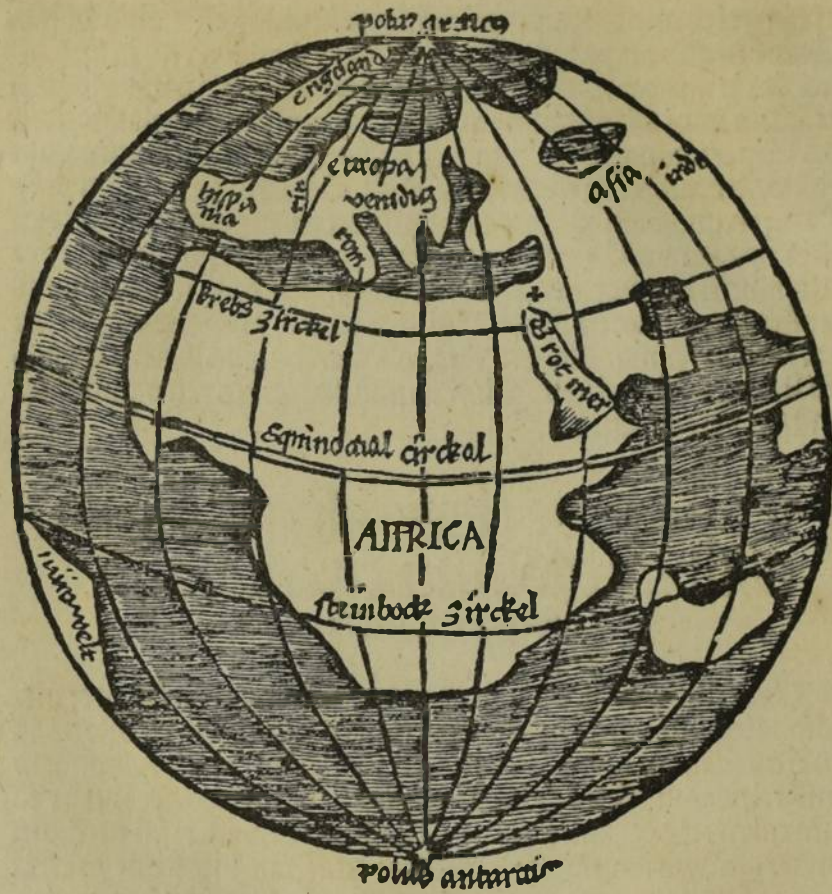
Mundi

In inferiori circulo tropici capricorni graditur. lōge a nobis distās. Quare in quo augmentat (splendore scz vel calore) vno in loco. alitero tātum minuitur. cū rotundū q̄libet media t̄ra parte videre licet. Cum itaq; sol infimum circulū capricorni perambulat. nox erit apud superiorē poli circulū arcticū scz. donec sol medium circulum equatoris attingat. q̄ est terre medium. Ediverso de inferiori polo intelligis. quoniam quanto sol alicui regioni propinquat. tanto calidior z clarior erit illuminata. dies item longior. et quantū ab ea recedit. tantū frigidior z tenebrosior. diesq; breviores solito. Quare nunc tantus calor est ipsis Anglis. Scotis. Norwegis et Islandis. sicut in Italia. Roma. Neapoli. Carthagine. Hierosolyma. qui sepe a sole irradiant. Illi vero non. sed ab eis retrogradit interdum. vt iam patuit

Cap. IX. de lineis alijs meridionalibus globum circumdantibus. a polo ad polum tractis

Linee transversales a superiore ad inferius. dicuntur Linee meridionales. quoniam sol sit vbiq; velit inter tropicos circulos. i. viam eius solar. m. quando venit ad lineam tuę regioni respondentem. vel per eam. tunc causat meridies in omni loco. per quem ea linea currit. Ex opposito vero huius erit nox. quoniam sol medium semper globum illuminat. vt predictū est. Hęc linearum protractiones sine numero fingere poteris. quot scz loca. ciuitates terre. atq; prouintie in globo describunt. vt quilibet locus suum habeat meridianū. Quis autē singula in tam paruo corpore signare poterit. Alici vero lineę que transversaliter globum circumdāt. sicut maiores circuli quinq; sunt distētales graduū z parallelorū. in quas hęc omnia subdiuidunt sibi ad intellectū hoř parum pducētes. et ideo de his plura loqui Pythagoras silentio monuit

Globus

Capitulum. X. de ortu et occasu solis

Non potest certitudinaliter dici pro comperto et vero. solē hic
vel hic oriri vel occidere. quoniam non omni loco equaliter oritur
vel occidit. sed aliter atq; aliter. qm̄ sicut nobis versus Norinbergā
vel Lbanaim oriri videt. ita et illis de Norinberga ultra. vsus Po
loniā. Ideoq; qm̄ nobis occidit. tunc alibi primū oritur. qui ratori

Mundi

us a nobis situantur. sicut umbra parietis semper ad vterioza pro-
greditur. ita et in presenti. Et ita Vicennensibus Pannonie inferio-
ris ad horam citius oritur q̄ parisiensibus. Sitq̄ postremo vt vn̄
et idem locus dicatur et oriens et occidentis. diuersis tñ respectibz

Si vero scire laboras sole in meridie existente. atq̄ medio cui
celi et regionis. q̄ r̄u r̄d̄i luminis sui extendantur atq̄ spargantur
id est vbi sit dies atq̄ nox. quoniam talis finis siue principiu lumi-
nis et sp̄ndozis. in sphaera dicitur horizon. hoc est circulus vel ar-
cus diurni luminis et cursus solis. Sed in quacunq̄ orbis parte
vel loco fueris. consimiliter vides circumferentiã aliam hic vbi ca-
lum et terra se contingunt. que ad oculi visum se dumtaxat extendit
et non vltra. sed quasi circulariter. vi. miliaria Germanoz. Et dicit
horizon tue regionis vel loci. quem globo ita assignare poteris. res-
pectu tamen celi et celestis sphaere. v̄puta. si ab foramen siue puncto
in tua regione. vt scias. extunc cape pedem circini. et distantiam a
puncto poli in globo vsq̄ ad equatorem mensurabis. Est. n. talis
distantia semp̄ globi tui magnitudo. habita illa. pone circini pedes
in foramen tuum prius notatũ. et altero pede protrabe circuli sup̄
globũ vt motus est.

Hic inq̄ circulus semp̄ est horizon respectu celi. et assignator diei
Estq̄ globi mediu quod a sole illuminat. q̄ primũ. n. sol illi at-
gent mane dũ oritur. sit in quocunq̄ tropicor̄ vel circuloz maioz
voluerit. tunc in celo dies est. q̄q̄ nō in tuo loco. Exeunte aut̄ sole
ab eo. occidentis esse dicit̄. Vides item clare et ad oculum. quantus
iter sol gradit̄ tempore estatis. cum in supremo circulo existit in tro-
pico cancri. circa natalem Joannis. quare dies prolongant̄ plus q̄
hyemis tempore circa natalem dominicã. cũ in inferiori circulo ca-
cri existit. Horizon. n. ille protractus paz̄ contingit eundẽ vt vides

Capitulum xi. de situ terre et eius ordinatione

Preterea in presenti globo terre videre lz et inuenire. famosio-
ra loca montũ. aquaz. regionum. Locoꝝ. utem omnũ que sunt p

hic
dicitur
erga
po
noti

Globus

vniversum orbem terrarum. Maria insuper vnacum suis insulis. si-
cut versus polū nostrū. Angliā. Islandiā. Scotiā. Norwegiā. atq;
mox Hispaniā vbi diuus Jacobus est. Franciā quoq; Regnum
Romanorū. Italiā. Venetiā. Romā. Tandem vltra mare mediter-
ranicum Hierosolimā. Mare rubrū. Cartago. Nilus atq; Egypt^{us}
vt supra dictum est. Et que in vnaquaq; parte sita sunt. Item insu-
le insigniores Sicilia. Sardinia. Rhodis. Cipria. Corica &c.

Ad hec scias olim ita sedisse in animos hominū. sine mundi
fore apud diuū Jacobū. & recte quidem si continētis dicere voles.
Male autē ratione vniversi. quoniā vltra incognita terra erat. Enā
quia propter carentiā nauigiorū & cosmographiē. nemo se in pelag^o
et oceanū immergere audebat. Sed cum homines callidiores;
subtiliores. magis imbuti talib; atq; muniti nauib; armis. mul-
ta p̄ eos comperta sunt noua. quēadmodū liber iste edocet.

Videtur quoq; quib; meatib; oceanū circūtere. per Africā ver-
sus alterū polū antarctici. et ita venire in Calicutiā Indiē por-
tum. in minori Asia. atq; inibi species aromaticas tulerūt. que pri-
dem ingenti labore & magnis sumptib;. per Turciā atq; Persiam
perq; mare rubrū. Venetiāz potestate. ab Alexandria allate sunt.
iam primū libere. minori sumptu. & si. via ampliore adducant

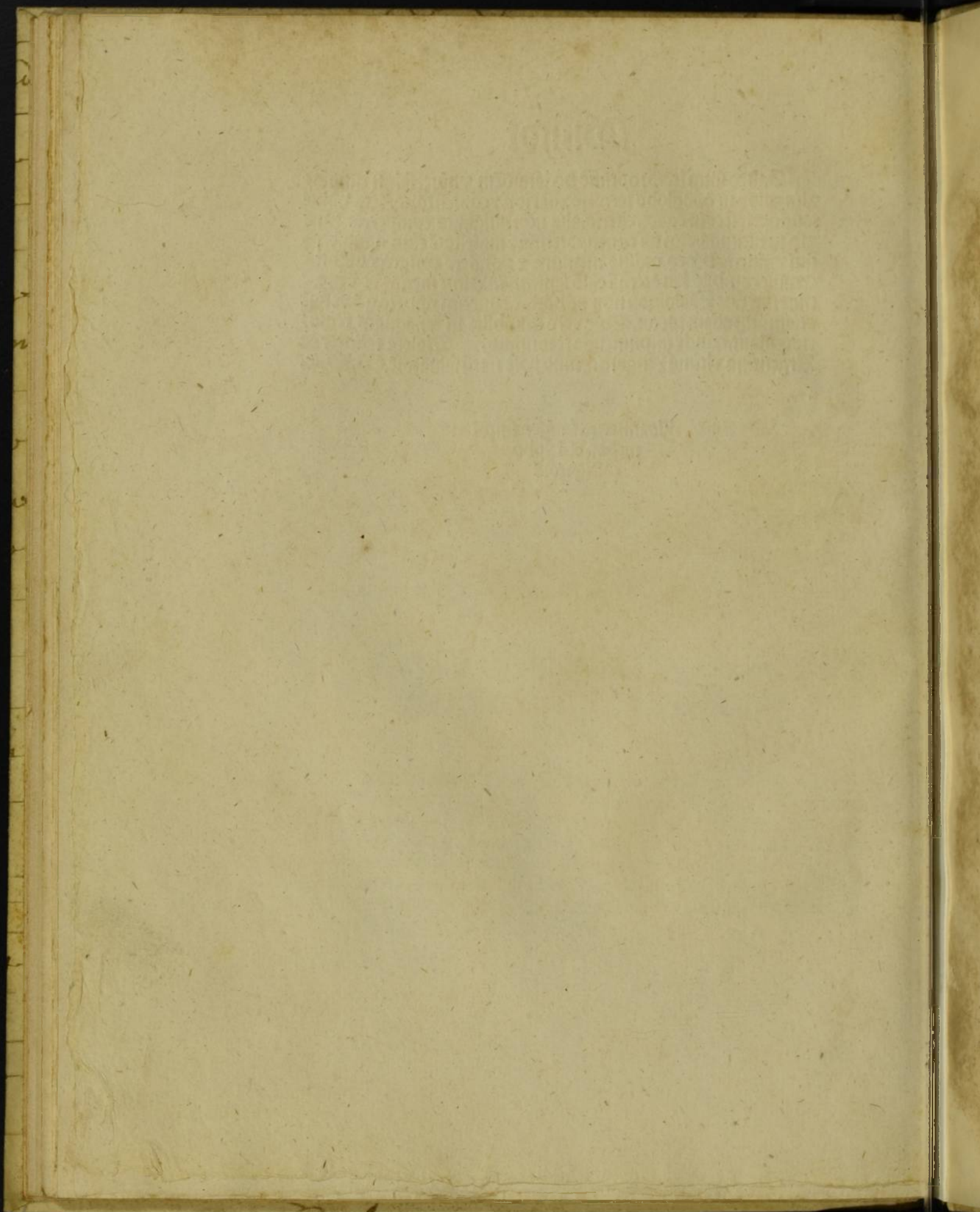
Cap. xii. Epilogum h; et cōclusi- onē precedētium omnium

Quantum vero locus vnus a reliquo distat. difficile cognitu
est in hoc paruo globo propter gradus. qui assignari omnes non
possunt in eo. Si vero id ipsum scire volueris. Nappam maiores
considerabis cosmographiē planē. in qua certius ac verius appre-
bendes s̄m longū & latū extensos. Communiter. n. gradus vnus so-
lis in linea equatoris facit s̄m longitudinē & latitudinē. lx. miliaris
italicæ. id est. cv. germanorū. Sed vltra citaq; min^{us}. s̄m q̄ terre de-
scriptio contrahit versus polū

Mundi

Habes ita spectator optime declarationem vniuersalem omnium
et singulorum in hoc globo terre necessarium et contentorum. Nec dubi-
tandum est si te in eo exercueris, alia non assignata, comperies rara
et scilicet in cupido, atque sua cunctipotentia et maiestate eius agnosces,
quod vniuersa hec eo ordine mensura et pondere congregauit, atque
creauit ex nihilo per eternam eius sapientiam. Hunc mento ut venere
mur sine fine Salomon nos adhortat, cunctique, obbere, quod ut fiat
etiam atque etiam precor. Que vero mirabilia in vnaquaque regio-
ne existant, exinde imprimenda statuimus. Valere feliciter ex
Argentina vltima Augusti, Anno post nati saluatoris, M. D. ii.

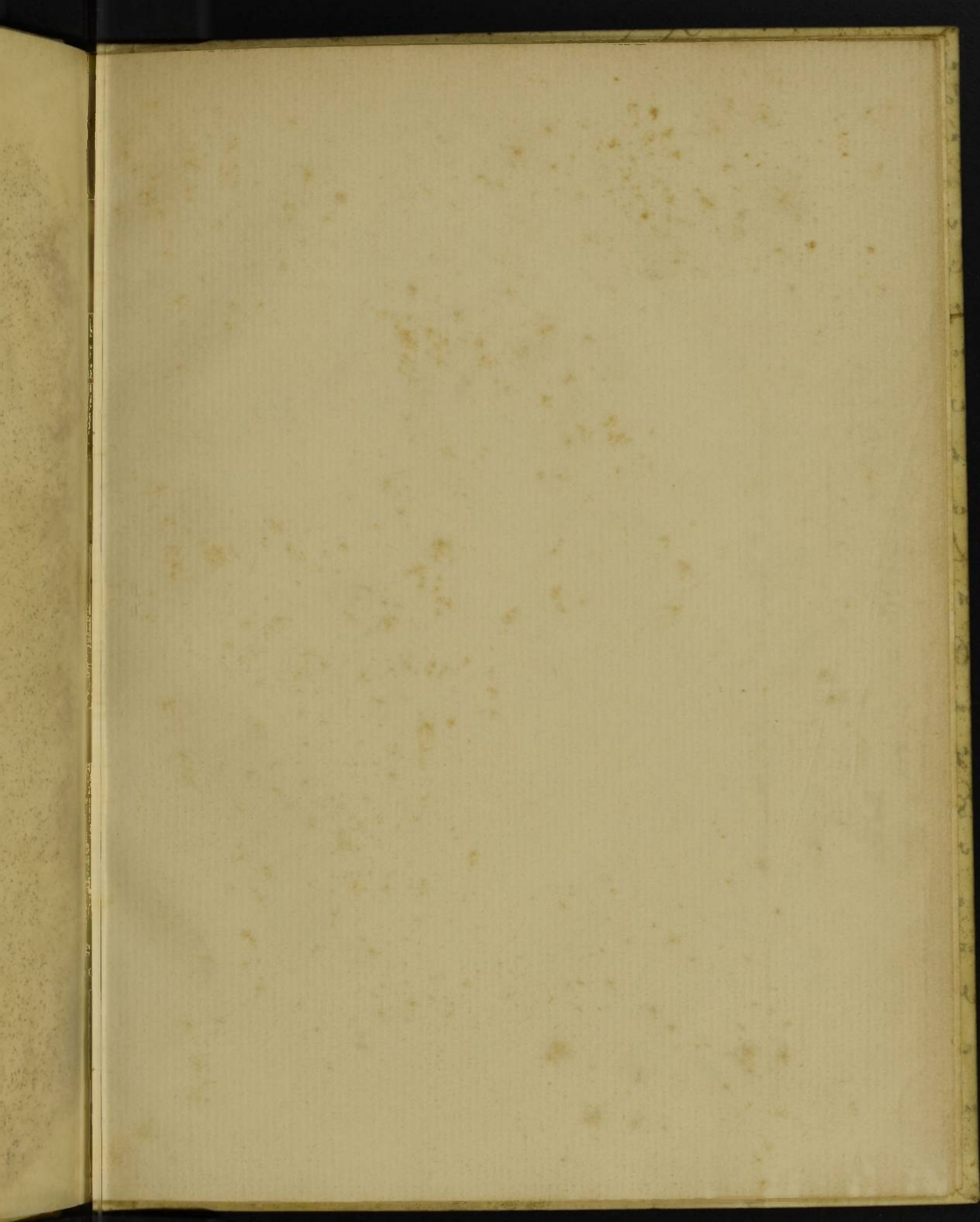
Joannes grüninger impri-
mebat. Ad. Ipho
castigator

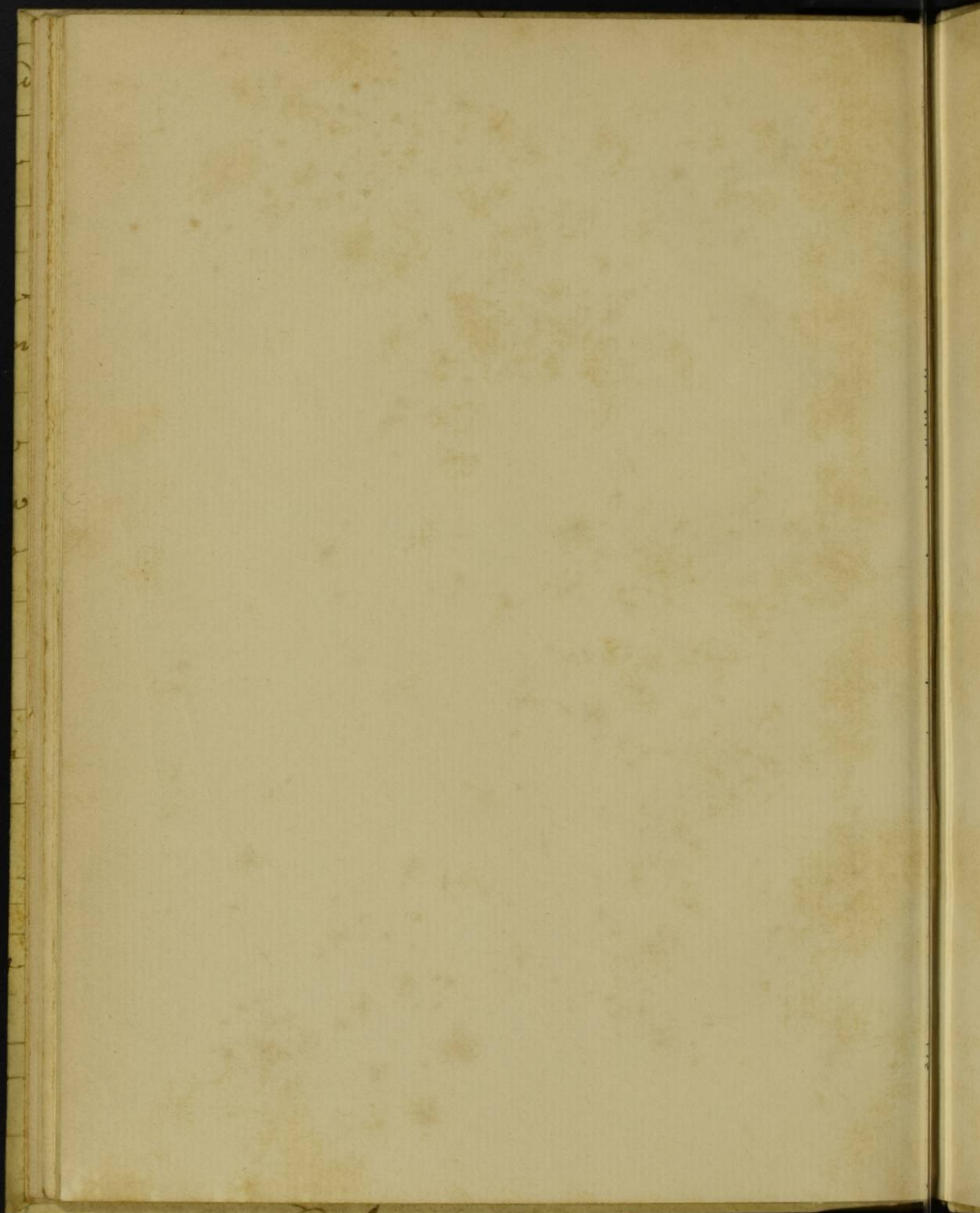

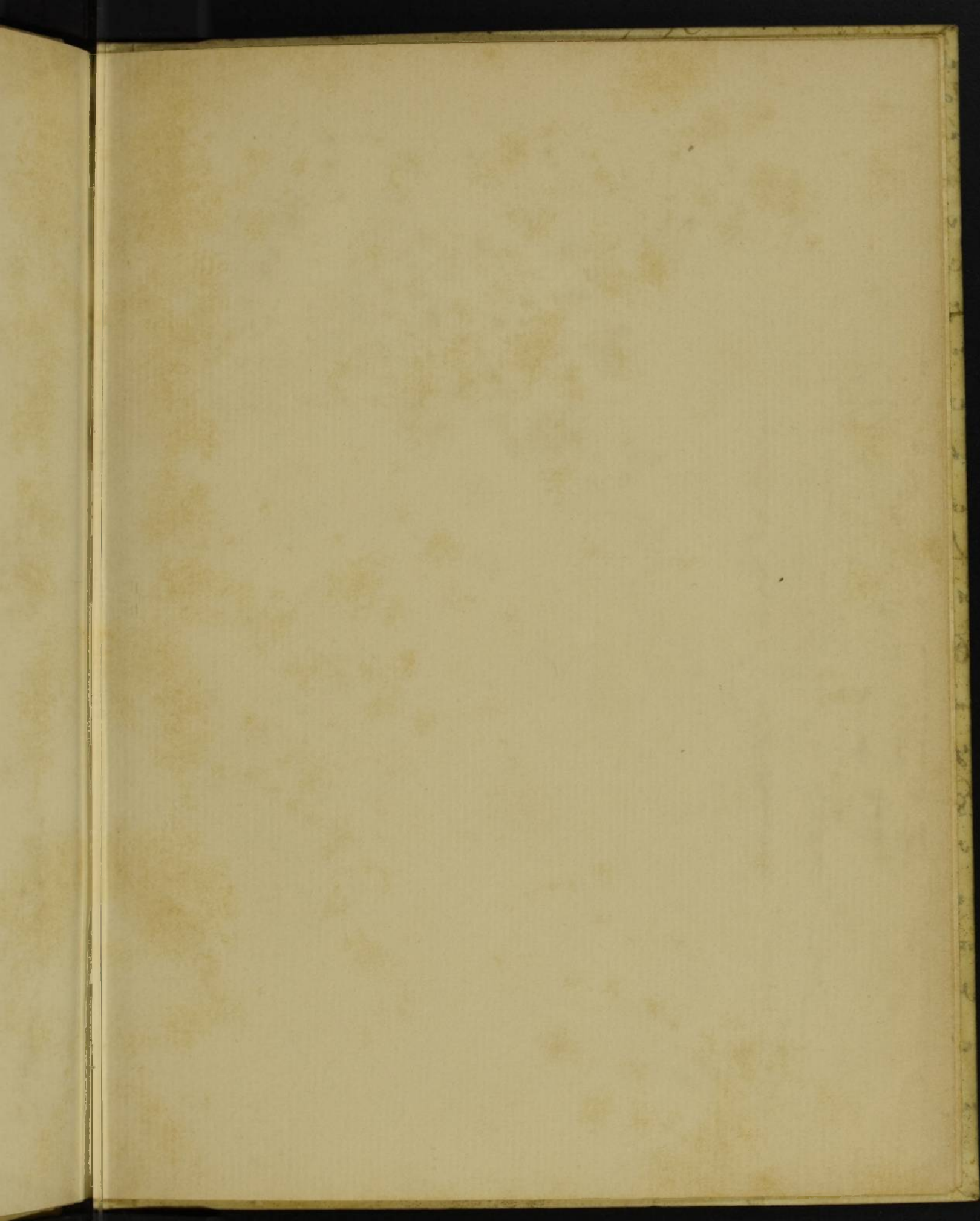
St. Rochus, hundert
Jahre

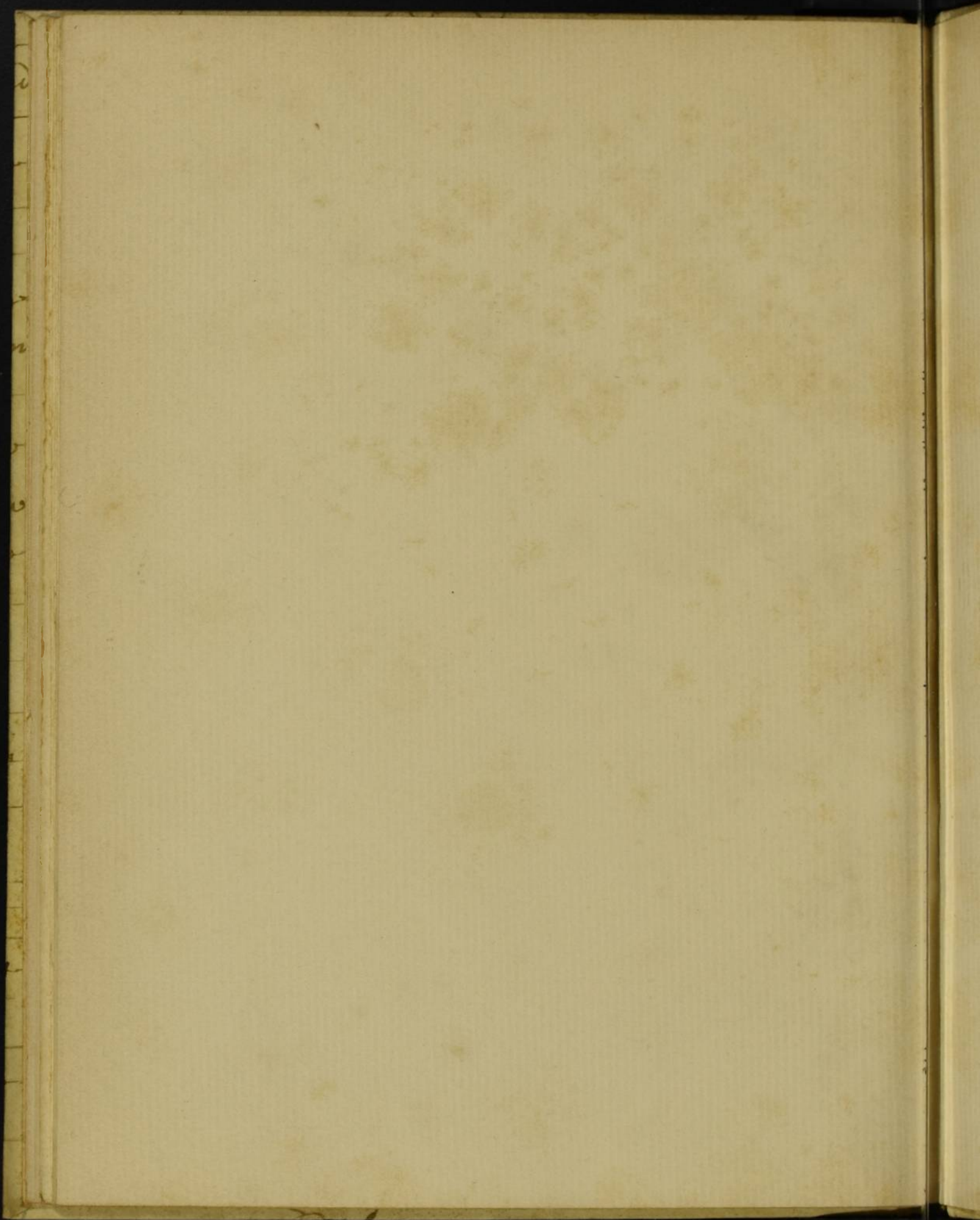
H. Goepfi, publisher
Milan

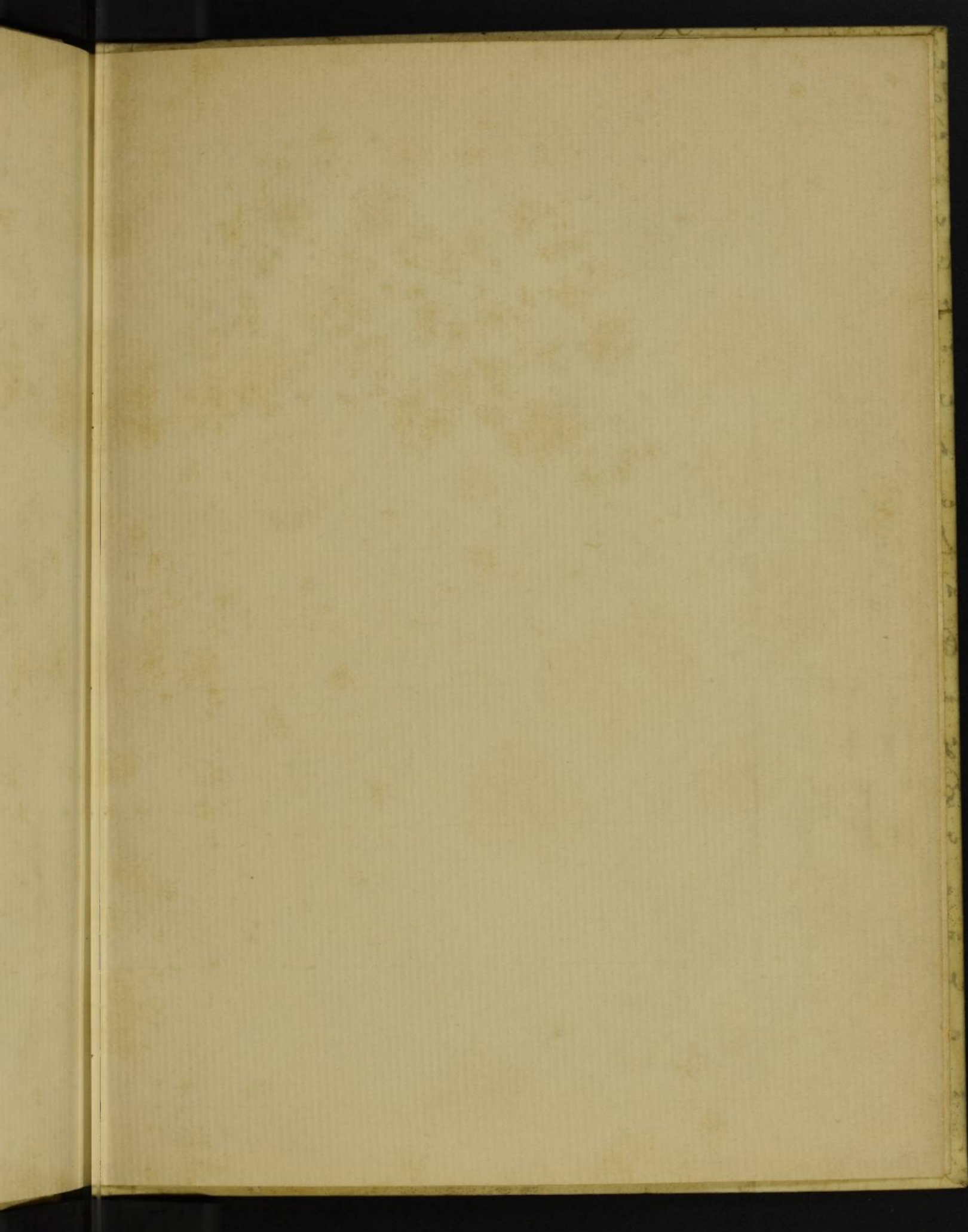

010150

